

L' ART DEL PAGÉS

Molt nos plau veure com l' Institut agrícola català de Sant Isidro ha emprés la marxa imposada per las circunstancias en lo camí de la defensa dels interessos rurals que representa. D' algun temps ensá, los temps han variat bastant pera que seguis las petjadas que s' havia trassat desde sa fundació, en época en la qual los Guberns atenian mes á la qualitat que al número. Avuy que, ni aquella ni aquest son atesos de la manera deguda, es precis que las cosas cambien de tó, si 's vol lo-
grar alguna cosa, per mes rahó que 's tinga.

Desenganyis l' Institut agrícola català; que pera fer-se sentir y escoltar y també respectar, no hi ha mes que un medi y aquest consisteix en ampararse ab lo pays en massa, imposantse dels drets que li pertocan y cumplint ab los debers patriótichs pertanyents á la regió ahont radica y ahont conta ab la forsa que li donan sos anys y son prestigi, may desmentit.

Vegis sino lo següent manifest que dirigeix á la classe pagesa en general, parlantli *clar y català*, com ho vé fent L' ART DEL PAGÉS en los tretze anys que porta de vida.

L' Institut Agrícola Català de Sant Isidro

als propietaris y pagesos de Catalunya.

Las causas del malestar económic de Catalunya y de tota Espanya segueixen agravant mes y mes l' estat precari de la propietat y de la pagesia.

La exposició que redactà l' Institut y que la inmensa majoria de vosaltres firmàreu, anant suscrita per mes de 22,000 propietaris y agricultors catalans, fou trasmesa al Excm. senyor President del Consell de Ministres, mes d' un any enrera.

L' Institut confiava que nostras queixas serian ateses, no tant per lo que aquest significa y valga, sino encara mes perque tots vosaltres haviau donat gran valiment a la petició, que no era ja del Institut sino de tota la pagesia de la terra, forsa vital de Catalunya, verdader fonament de la grandesa de la Patria.

L' Institut emperó, contragué un deute sagrat envers vosaltres, aixó es lo de donarvos compte del resultat d' aquella trista y gloriosa campanya que emprengué l' any passat pera coneixer las necessitats de la terra y pera buscar junt ab los agricultors de las quatre provincias catalanas, lo medi de paralisar los efectes tremendos de la crisi que 'ns consum y que 'ns mata. Per est motiu vos convoca a tots a la gran reunió que se celebrarà a Barcelona lo diumenge dia 12 del mes de Maig prop vinent, a las deu del matí, y en lo lloch que oportunament se avisará, pera donarvos las mes complertas explicacions que de dret vos pertocan y pera acordar ab vosaltres la conducta que en l' esdevenidor hem de seguir, amparats sempre ab los drets que las lleys nos donan.

L' Institut espera que no quedarà cap poble de Catalunya, per apartat que sia, sense que estiga representat en l' acte solemne que devant de tota Espanya aném a fer, y espera també que lo dia expressat ho será de gloria pera la pagesia de Catalunya, si com confia ne surt d' allí la unió complerta de tots los qui de la terra viuen ó que per ella sofreixen.

Que vingan donchs numerosas representacions de la classe agricultora y propietaria ab la adhesió de milers dels que no pugan sortir de casa y portant a més previnguda la llista de

personas que en cada poble han de constituhir una Junta que convé que se cree pera que estiga en tot temps en relació ab l' Institut, al objecte de defensar l' agricultura y la propietat de Catalunya.

Gran es la idea, noble la empresa, y la historia de 'l Institut vos respón de la seva fidelitat envers vosaltres.

Sols desítja que feu de vostra part lo petit sacrifici que avuy vos demana, assistint tots á la Assamblea á que vos convoca.

Lo demés ho farém nosaltres, lo demés ho farà l' Institut Agrícola Català de Sant Isidro, que per vostre benestar viu y treballa, que junt ab vosaltres y may sense vosaltres, vol contribuir á la grandesa y á la gloria de la terra y que sols aspira á que la pagesia sia lo fonament social de Catalunya y de tota Espanya, resignantse, si no ho pot lograr, á morir gloriosament defensant la vostra causa, condolentse ab vosaltres de las congoixas de nostre estat social y suspirant perque Deu s' apiade d' aquesta patria que més s' estima quant es més desgraciada.

Uu esforços de part vostra, y si l' Institut pot contar ab la decidida cooperació de tota la pagesia, no teméu, la victoria es segura y podrém basar nostra prosperitat en esta terra regada pel suor de nostres avis, símbol hermós y joliu de la idea de la Patria.

Barcelona 20 de Abril de 1889.—*Lo Marqués de Camps.*—*Joseph M.ª Rius y Badia.*—*Benigne de Salas.*—*Andréu de Ferrán.*—*Lo Marqués de Palmerola.*—*Eduart de Casanova y de Galtero.*—*Joséph B. Puig de Galup.*—*Ramón M.ª Catà de la Torre.*—*Eusebi Güell.*—*Lo Compte del Vall de Marlès.*—*Magi Sandiumenge.*—*Silvi Thos y Codina.*—*Raimond Vilaclara.*—*Félix Vives.*—*Baltasar de Bacardí.*—*Ferran de Sagarra.*

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

La agricultura en la Exposició⁽¹⁾

(Continuació)

No pogueren apreciarse, ni coneixerse sisquera molts dels instruments moderns de conreu, ni eixas admirables màquines animals que génis com los de Bekewell, Jones Webb, Colling, etc., han perfeccionat, que permeten transformar ràpidament

(1) Vegis lo número 371.

y ab economía los vegetals en mes preciats productes, posant á la producció de ferratjes com un dels mes productius cultius

Donada la crisis agrícola que tots sentím, la realitat de la plaga filoxérica que tots coneixém, quan los blats de paissos llunyans s' ofereixen en nostres ports en baratura creixent, havia de ferse un esforç, un sacrifici, si fos precis, pera que nostres agricultors, base y fonament de nostra prosperitat, se convencessin, que no es sols á la rotació bienal y trienal en lo conreu dels cereals en lo que han de fundarse sas esperansas, sino que hi ha altres medis que permeten obtindre lo major benefici, lo major producte net de las terras.

Per fi, la situació del Palau de la Agricultura ó secció agrícola en lloch apartat, lluny de tot punt de reunió com si s' hagués volgut oblidar que totas las maravellas que en lo recinto de la Exposició s' admiravan, eran degudas á la primera llevar que l' home confiá á la terra, no podia ser pitjor escullit y contribuia á que fos poch visitada la secció agrícola de la nostra Exposició; y qui no hi anava ab resolt y decidit propósit d' estudiarla, lo moviment, los crits y gatzara que continuamente hi havia en las anomenadas montanyas russas que allí aprop estavan, distreyan al visitant, com confesso ingénuament me passá á mi en mes d' una ocasió.

No sé, senyors, á que atribuir la poca importancia donada á la agricultura en nostra Exposició, sols senyalo 'l fet ¿no es nostra primera y principal riquesa? apesar d' aixó no estava representada en la Directiva y si la Ciencia, la Industria y 'l Comerç, quals tres vice-presidencias estavan dignament ocupadas per un eminent jurisconsult, un fabricant distingit y un opulent banquer.

N' obstant y á pesar de tot, la secció agrícola de nostra Exposició contenia suficients, encara que incomplets elements pera que poguessin estudiarse los diferents medis que utiliza la agricultura pera arribar per distintas vías á un mateix resultat, lo benefici.

Dos sistemas de conreu l' intensiu y l' extensiu solicitan la atenció del agricultor, dos tendencias reclaman l' estudi del economista.

Ocupa lo primer lloch lo cultiu intensiu, ja 's miri baix lo punt de vista agrícola, donchs que pera aplicarlo ab éxit se ne-

cessitan la suma de coneixements que posan á la agricultura com la mes complicada de las ciencias, be 's consideri baix lo punt de vista económic ó social, puix son fi es obtindre d' una superficie donada de terra, lo major producte possible, al cost mes reduhit, pera lo qual, es precis lo concurs d' industrias estranyas á la agricultura, com la del ferro, construcció de màquines, productes químichs etc.

La base del conreu intensiu está en l' empleo d' adobs y per medi d' élls las plantas adquiereixen son desentrotlló máxim, puix sols quan á son voltant y prop de sas arreletas están tots los elements que necessita la célula pera sa rápida formació y creixensa, poden los vegetals enmagatzemar la major quantitat de calorías que eix centre anomenat sol nos envía, recullir de sos raigs tots eixos colors que á nostra fantasia agrada, condensar l' aire que 'ls rodeja y elaborar l' aygua pera que desseguida á nostra voluntat, obtinguém forsa, moviment, color, llum y calor

Los elements de que 's componen los adobs, nitrógeno, potassa, ácid fosfóric, cals, etc., ha d' estar en determinadas proporcions, segons los conreus, puix no se forman los teixits, no acaban sa fructificació las plantas, sino ab relació al element que necessitan, que en menys proporció hi ha en los adobs, seguint la mateixa llei que las combinacions químicas, en las que sols se forman compostos ó sols ab proporció al ácid ó base que en menos quantitat en la reacció se trova.

La utilitat del empleo dels adobs té son límit, ja s' atenga á la fisiología dels vegetals ó se consideri baix lo punt de vista del resultat económic.

(Continuará)

SECCIO DE VARIETATS

Remey contra la ràbia.

Si es cert lo que diuen de Panamá, s' ha descubert en lo Perú per casualitat, un gran remey contra la ràbia.

Atacat per aquesta terrible malaltia un individu en Ayacucho, en un dels accesos caygué entre unas pencas de mayagüey (pita) y hagué de tragar algun such d' aquesta planta que li aná casualment á la boca. L' accés desaparegué, y

tornat en sí, lo pacient recullí algúnes pencas que mossegá ab avidesa, xucclant son such, lo qual li produhí un fort enso-
piment.

Sos amichs lo trovaren insensible, apretant en sas mans las fullas del magüey. Conduhit á casa seva, al cap de pochs dias recobrá per complert la salut.

Com á complement d' aquesta noticia, se diu que 'ls indis del Perú coneixen desde fa molt temps las eficassas virtuts contra la rábia de dita planta.

Sr. D. Francisco X. Tobella.

Amich Tobella: Paraula es paraula. Adjunt t' envio la poesía que 't dedico: prénla no per son valor literari que cap ne té, sinó per l' esperit patriótic que mostra, y qual idea, com si haguessim fet un *bisbe*, vertires ahir en la reunió de Canet de mar en ton discurs al fer una comparació agrícola.

Espero per tant, véurela insertada en lo número vinent del periódich de ta digna direcció.

Es teu sempre affm. S. S. y amich.

FRANCISCO FLOS Y CALCAT.

Abril 15 de 1889.

LÒGICA CATALANA

A mon amich, LO DIRECTOR DE L' ART DEL PAGÉS
EN FRANCISCO X. TOBELLA

Si Catalunya—fes com la avespa
que si la instigan—mes sol fiblar,
ay de Castella la castellana
quantas fibladas—li hauria dat!

Mes no t' espantis—ma patria bella:
sufreix per are,—que res mes cal;
y quan ja estigas—fastiguejada
y 'l jou no puguis—mes soportar,
álsat resolta;—ton vol aixeca;
que tos fills dignes—en gros aixám,
pera venjarte—de tanta infamia
d' una fiblada—la matarán!

FRANCISCO FLOS Y CALCAT.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Actitut passiva.—Diu un periódich de Zaragoza, que 'ls contribuyents y agricultors del Baix Aragó, desde que s' han convenut del poch ressó que sos elements tenen prop de las esferas del poder, projectan altre reunió, ahont se proposará que en actitut passiva se resisteixin los pobles á satisfér tots los tributs que te que percibir l' Hisenda.

Camps de demostració —Han quedat organisats los camps de demostració agrícola á Tortosa, Amposta, Uldecona, Alcanar y Falset.

Lo primer será destinat á la plantació de ceps europeus y americans, ensaigs de adobs, horticultura, plantació d' arbres fruyters y de sombra y planters y viviers de las millors varietats resistents de ceps americans.

Lo d' Amposta será exclusivament destinat al cultiu de prats y arrós, produccions caracteristicas de aquella localitat, plantantse los esmentats cultius en una finca de regadiu de 299 hectáreas d' extensió.

En los creats á Uldecona, Alcanar y Falset, s' establirán plantacions de ceps europeus y americans, arbres fruyters, ensaigs de adobs y planters y viviers de ceps resistents.

Felanitx (Mallorca).—Apesar de trovarse molt encalmats los preus dels vins en Felanitx, diuhen que hi ha viticultor que ha venut los *rahims de la cullita vinenta* á 2'50 pessetas lo quintá.

Invasió filoxérica —Segons parte oficial comunicat al senyor governador civil de Tarragona, l' enginyer agrónom d' aquella provincia, senyor Gorria, ha reconegut tres focos filoxerichs en lo «Mas de 'n Company», terme municipal de Sant Jaume dels Domenys, tenint dos d' ells ja tres anys d' invasió. La brigada de reconeixement segueix ab activitat sas investigacions, y tant la comissió provincial de defensa de la filoxera com l' enginyer y facultatiu encarregats, fan tots los possibles pera disminuhir lo mal que tant desastrosos efectes produheix á la riquesa vitícola

Reunió agrícola.—Ab lo mateix objecte que la celebrada 'l dissapte últim en lo «Centre Agrícola del Panadés» de Vilafranca, se 'n verificá una altra en Rubí, lo endemá, á la que també

hi assistiren representacions de diverses societats rurals de Catalunya, ab la idea d' exposar la seva opinió y ab lo fi d' explorar la voluntat del pays pera posarse d' acort en vista de la actitud que s' ha de pendre per no haver lo Govern d' Espanya contestat á la exposició firmada per 22,000 agricultors catalans y que fou dirigida als poders del Estat, fa ja mes d' un any.

Com allavors, l' «Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro» ha prés la iniciativa en aquest assumpto, com la portá l' any passat recorrent las diferentes comarcas catalanas pera recullir las adhesions dels pobles, ab lo propósit de celebrar la assamblea d' agricultors catalans, de que parlárem ja lo diumenje, dia 12 de Maig vinent, y de la que deu sortir la resolució que se prengui per tots los allá reunits.

En la del «Centre agrícola del Panadés», á Vilafranca, hi assistí una Comissió del «Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro» y també lo diputat provincial don «duart Vidal y Valenciá. Entre 'ls acorts que 's prengueren hi ha 'l de formar comités en las poblacions, á fi de poderse relacionar fácilmente sempre que convinga. A dit objecte se comensaren á circular unas fullas impresas pera que s' hi inscriegan las adhesions y s' hi continuhiu los noms dels que constituheixin lo comité.

En la de Rubí se tractá de combatre la crisis agrícola y la dessidia del Govern en los assumptos de la pagesia.

Sacarina.—De Real orde s' ha disposat que la sacarina sia considerada com á medicament respecte á la legislació sanitaria; que se prohibeixi la introducció en Espanya de tota substancia pera la alimentació que contingui *sacarina*, y que las autoritats persegueixin y castiguin las substitucions ó adulteracions ab *sacarina* del sucre y materias ensucradas, indicant seguidament lo procediment pera regoneixer la presencia de dita substancia.

Vich.—Lo mercat de las *palmas* ó *dels rams*, com allá se diu, celebrat lo dissapte passat, fou bastant concorregut, y no hi faltá bestiar tampoch en lo firal, ab pocas tranzaccions, emperó, per lo mal estat dels negocis agrícolas. Lo porquí, no obstant, seguí marxant, haventse ab tot abaixat lo preu que dias enreara alcansava.